

„A minőségi kultúra a minőségi élet feltétele”

Káel Csaba szerint nem a szeleteket, a tortát kell növelni

Táblás házak előtt kerültek színre június elején Wagner zenedrámái a Művészetek Palotájában. Káel Csaba vezérigazgató reményei szerint folytatják legsikeresebb sorozatukat, de át kell gondolniuk, hogyan lehet továbblépni a fesztivállal. Mindenesetre a nürnbergi mesterdalnokok már koprodukcióban is színre kerül Németországban, emellett számos más együttműködést kezdeményeztek, s a Közel- és Távolséggel is szoros a kapcsolatuk. Káel Csaba bízik abban, hogy végre a szükséges fejlesztésekre is lesz pénzük, így például az iTunes-on is megjelenhetnek. Szeretné azt is elérni, hogy a 2014-es év a kulturális turizmusról szóljon, s az összefogással, a programokkal felhívják a figyelmet arra, hogy Budapest a zene fővárosa.

I Amikor elindult a Budapesti Wagner- napok sorozata, akkor a 200 éves születésnapig, azaz 2013-ig tervezték. Hogyan tovább?

– Az idei esztendő éppen a születésnap miatt volt nehéz, hiszen mindenhol a világban Wagnert ünneplik, de örülök, hogy a budapesti helyszín így is sokakat vonzott. A továbblépésen pedig gondolkodnunk kell. A Ring rendezőjét, Hartmut Schörghofert arra kértem, tisztítsa le a korábbi színre vitelét. Nagyon erős produkció, ami kiemeli a hangversenytermi előadásmódot, de szükség lenne némi frissítésre, ráncfelvarrásra. Az évek során elértük, hogy már valóban a Duna-parti Bayreuth-ként tekintsenek ránk. Világsztár Wagner-énekesek szerepelnek nálunk, s a Müpának szüksége van ilyen kiemelkedő rendezvényekre. A mesterdalnokok a hangversenytermi körülmények között teljesen másképp, különleges erővel szól, a darab dalszínházitól eltérő arcát ismerhette meg a publikum. Ez a zenedráma koprodukciós sorozat része, hiszen az előadást, némi módosítással Gelsenkirchenben is előadják, rendezője ugyanis az ottani dalszínház intendánsa. Verdi Attiláját pedig a budapesti előadás után Shanghajba visszük, s örülök, hogy Nyugat és Kelet irányában egyaránt működik ez a kapcsolat.

I Tavalay Ománban vendégszerepeltek a Szóktetéssel, és a Sába királynőjét tervezték. Mi a helyzet ezzel a darabbal?

– Igazgatóváltás hátráltatja a bemutatót, de bízom benne, hogy megvalósul. Az Öbölmenti piacon is jelen vagyunk, Katarban pedig szintén koprodukciós előadásban, egy Aidában vettünk részt. Bahreinben nemrég nyílt operaház, ott rangos arab sztárokkal dolgoztunk.

I Visszatérve a Wagner-napokhoz, Fischer Ádám említette, hogy a jövőben fiatal dirigensek is vezényelnek majd a fesztiválon. Hogyan képzelik a fellépők-nél a folytatást?

– Ezekre az együttesekre számítunk a jövőben, már csak azért is, mert az idén, a Lohengrinben bemutatkozó dirigens, Vajda Gergely a Rádiózenekar vezetője. Most, a

Wagner-napokon egyébként éppen az operaházi együttest vezényelte. Sokáig támadták a Müpát, miért játszik operát, arra ott a dalszínház, mi azonban mindig elmondtuk, nem vagyunk az Opera konkurensei, nálunk az opera szerető közönség más megközelítésben láthatja a darabot. Remek az együttműködés a rádió zenei együtteseivel és az Operaházzal. A két zenekar eltérő stílusa, hangzásvilága is izgalmassá teszi a produkciókat. Fischer Ádámmal pedig együtt keressük a dirigens utánpótlást.

I Tavalay említette, hogy nagyon értékesnek tartja a rádió együtteseit, és más produkciókba is bevonják a zenekart, énekkart.

– Természetesen, több produkcióba is, sőt a 13/14-es szezonban a hetvenéves Rádiózenekar lesz az évad együttese a Müpában, ezzel talán némileg reflektorfényt tudunk nekik biztosítani. Távlati terveink is akadnak jócskán, hiszen az MTVA kötelékébe tartoznak, így születnek velük majd közös felvételeink is.

I Mennyire váltotta be az elképzeléseit az együttműködés az MTVA-val?

– Teljes mértékben, ráadásul Európában nincs még egy ilyen együttműködés. Az MTVA segítségével elindult az a kommunikáció, amellyel szeretnénk megszólítani a jelenlegi és a jövőbeli koncertlátogatókat. Aki nem tud eljönni a hangversenyre, nincs pénze a jegyre, az így mégis az élmény részese lehet, s a tv-n keresztül látva az előadásokat, talán az is kedvet kap a kultúrához, aki még sosem járt nálunk. Két műsorunk van, egyikben az alkotókról, periódusokról is szó esik, ahogy arról is, milyen szerepet töltenek be a szólisták, s miért fontosak. Manapság ez azért lényeges, mert megszűnt a CD- és a hanglemezipar, elesztünk olyan felületektől, amelyek reklámozták a műveket, az előadókat. Kiváló művészeket nem ismernek a mai fiatalok, mert nem találkoznak sehol a nevükkel. A popipar viszont – kihasználva az iTunes-t – előtérbe került.

I Tavalay már említette, hogy a Müpa is az iTunes-on szeretne megjelenni. Hol tart mindez?

– Még mindig dolgozunk rajta, a megállapodáshoz ugyanis arra van szükség, hogy át tudjunk állni a HD-felvételi módra. Talaly különböző, külső körülmények miatt nem jártunk sikerrel, de remélem, idén be tudjuk szerezni a szükséges eszközöket... Így az elsők között lennénk, akiknek az iTunes-on is megvásárolhatóak a koncertfelvételei.

■ *A zenei területre érkezett, közel 2 milliárd forint támogatásból a Müpa is kapott 200 milliót, de gondolom, ez nem oldja meg az anyagi gondjait, hiszen már évek óta arról hallani, egyre kevesebb a pénzünk...*

– Idén nagyon kevés, de nőtt a büdzsénk, s ha megkapjuk ezt a 200 milliót, akkor visszakerülünk a két évvel ezelőtti szintre. A jelenlegi minisztériumi vezetésben van nyitottság arra, hogy megszülessen az a jól képviselhető költségvetés, ami számunkra elégséges lenne. Nem annyira a fenntartásról van szó, hanem a fejlesztésről. A Müpa ma elismert kulturális brand a világon, s elvárják tőlünk, hogy rendszeresen új produkciókkal jelentkezzünk, új előadóknak adjunk lehetőséget. Ehhez azonban pénzre lenne szükség... Készítettünk egy fenntarthatósági tanulmányt, amelyben mindezt összegezzük, és a minisztérium elé terjesztettük. A kreatív ipar, amelynek a művészet is része, a világban mindenütt egyre erősebb ágazattá válik. De mint más gazdasági tevékenységnél, először invesztálni kell, hogy fejleszteni lehessen. Ezen a területen azonban előrébb tartunk, mint más ágazatokban. Budapesten fantasztikus kulturális infrastruktúra alakult ki, gondoljunk csak a Müpa mellett a most átadott BMC-re, az új-ranyító Zeneakadémiára, a Pesti Vigadóra. Ez szinte egyedülálló a világon, persze nehézséget is jelent, hiszen megduplázódik a minden este eladandó jegyek száma...

■ *Mit kezd ezzel a Müpa, hiszen Önöknél is érzékelhető, hogy fogy a közönség?*

– Ezt a nehézséget úgy kell elfogadni, akár egy új adottságot. Szükség van az intézményekkel munkakoordinációra, amelyben mindenki azt érzi, győztes-győztes szituáció részese. Hiszen mindannyiunknak az az érdeke, hogy közösen töltsük meg ezeket a helyszíneket. Ez a minőséggel is összefügg. Nem engedhetjük meg magunknak, hogy abból engedjünk. A Magyar Turizmus Zrt.-vel is összefogtunk, azt szeretnénk, ha a 2014-es év tematikája a kulturális turizmus lenne. Célzottan kell rávilágítanunk arra, hogy Budapest a zene fővárosa. A turisták

Foto: Péter Zsuzsa – MÜPA

Bo Skovhus – Beckmesser szerepében

legyenek tisztában azzal, olyan városba érkeznek, amely nívós zenei élményeket nyújt számukra. Nemcsak klasszikus zenéről beszélünk, hanem jazzről, minőségi könnyűzenéről is. Komoly érdek, hogy mindez működjön, hiszen a kulturális turisztikai fogyasztó a gazdaságilag erős felső középosztályba tartozik, így minden szolgáltatásnak kiválónak kell lennie, cserébe komoly bevételt is hoz. Mindennek a kommunikációjával, a tartalmi feltöltésével kell foglalkoznunk. Nemrég hívtuk életre a Turizmussal és az Operaházzal a Budapest by Liszt programot, ami azért érdekes, mert Liszt Ferenc életterét utazza be a turista, és minden este nívós koncertekre kap jegyet. A beutaztatokat nagyon érdekelte ez a kezdeményezés.

■ *A közös tortából, az állami támogatásból azonban mindenki egyre többet szeretne, és saját magáért, nem a közös ügyért lobbizik...*

– A szemléleten változtatni kell. A tortát kell növelni, nem a szeleteket. S úgy vélem jó jel, hogy a magyar zenekari kultúra jelentős támogatást kapott idén is. Nekünk pedig éppen az együttesek helyzetbe hozása a feladatunk. Egyébként jelenleg is azon dolgozunk, hogy rendszerbe foglaljuk ezeket a támogatásokat, hogy ne évről évre kelljen minderről dönteni. Ennek témérdek bonyolult feltétele van, kezdve minisztériumi és államháztartási büdzsétől, az adott költségvetéstől. De jó lenne, ha a rendszerváltozás után 23 évvel felfognák a szakmák, az érdekeiket csak maguk tudják képviselni. Ha ezt nem teszik meg, senki sem fogja helyettük. A másik kiirtása pedig azért nem jó üzenet,

mert ha annak idején a prágai Aranyművesek utcájában az első mester tönkretette volna a másodikat, ma nem létezne az utca, amiért odajárnak az emberek. Az egyedi harc tisztavirág életű.

■ *A következő szezonban mi a Müpa tematikus üzenete?*

A jövő év az identitás kérdéseit boncolgatja. Nem könnyű ez a tematikus szerkesztés, eleinte kissé elvontnak tűnt, de úgy látom, egyre sikeresebb. Már lezárult egy fotópályázatunk, a Ki vagyok én? című, amelyre sok fiatal jelentkezett, és kiváló alkotások születtek. Az embereket nagyon érdeklik ezek a dolgok, azonban a személyes dolgairól senki sem beszélget velük. Azt, hogy mi van Veled, hogy vagy, mit szeretnél – senki sem kérdezi meg tőlük. S úgy vélem, ez is a kultúra feladata.

■ *Ezek szerint sikerült újfajta párbeszédet elindítaniuk a közönséggel?*

– Igen, komoly lépések történtek. Az internetes felületeinkre is jelentős fejlesztések várnak a következő fél évben. Mindent igyekszünk használni annak érdekében, hogy új koncerthallgató közönséget neveljünk. Jövőre az egyetemekkel is szorosabb együttműködésre törekszünk. Meg kell értetni a fiatalokkal, hogy a minőségi kultúra a minőségi élet feltétele. Olyan érzelmi, pszichológiai tudást nyernek a művészet által, ami a problémák feloldásában is lényeges. Az életük lesz sokkal színesebb, élhetőbb, élvezetesebb, ha helyet adnak benne a kultúrának...

R. Zs.